

Nr 228.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk m. m.; given Stockholms slott den 30 april 1925.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Sven Linders.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 april 1925.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Departementschefen, statsrådet Linders anför:

Efter långvariga förarbeten utfärdades år 1921 nu gällande lag angående uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk m. m. (nr 348) (pastöriseringslagen), vars huvudändamål är förekommande av tuberkelmittas spridande genom mjölk m. m., som utlämnas från mejerier. Denna lag är fakultativ, i det att lagens tillämpning är beroende av framställning till Kungl. Maj:t från vederbörande landsting och hushållningssällskap för varje särskilt hushållningssällskapsområde. Efter lagens ikraftträdande den 6 juli 1921 har Kungl. Maj:t förordnat om tillämpning av densamma inom Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Blekinge, Hallands samt Kalmar läns södra hushållningssällskapsområden.

Redan före genomförandet av ovanberörda lag voro genom kungörelsen Bihang till riksdagens protokoll 1925. 1 saml. 187 häft. (Nr 228.)

den 12 augusti 1915 (nr 297), i anledning av utbrott inom Skåne av mul- och klövsjuka, bestämmelser meddelade för mejerier inom Kristianstads och Malmöhus län om uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk, kärnmjölk och vassla till minst 80 grader Celsius. Nyssnämnda kungörelse med däri gjorda ändringar har emellertid numera ersatts av kungörelsen den 16 januari 1925 (nr 4), i vilken sistnämnda kungörelse stadgas, dels att inom län, där ställe förklarats smittat av smittsam mul- och klövsjuka eller misstänkt för sådan sjukdom, mjölk m. m. skall före dess utlämnande från mejeri uppvärmas till 90 grader Celsius, dels att inom Kristianstads och Malmöhus län uppvärmning av för kreatursföda avsedd mjölk m. m. skall ske ändock att sådant fall, varom ovan förmäls, icke är för handen, men i så fall till 80 grader Celsius, dels ock att vid mejeri, där föreskrifterna i nämnda kungörelse enligt ovanstående skola tillämpas, vid separering av mjölken uppkommande slam, som avsätter sig å centrifugens inre väggar och delar, skall dagligen vid centrifugens rengöring avlägsnas och brännas. Berörda kungörelse tillämpas för närvarande inom Kalmar, Kristianstads, Malmöhus och Hallands län på grund av att ställen inom dessa län äro förklarade smittade av mul- och klövsjuka.

I skrivelse den 21 mars 1925 har medicinalstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte dels föreslå riksdagen att, med upphävande av lagen den 17 juni 1921 (nr 348) angående uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk m. m., i stället antaga en lag i enlighet med bilagt förslag, dels ock, därest proposition härom skulle av riksdagen bifallas, förordna, att kungörelsen den 16 januari 1925 (nr 4) skall från och med dagen för lagens ikraftträdande upphöra att gälla.

Den av medicinalstyrelsen föreslagna lagen, som utgör en samarbetning av bestämmelserna i gällande pastöriseringslag och kungörelsen den 16 januari 1925, är av följande lydelse:

“Förslag

till

lag angående uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk m. m.

§ 1.

Den, som driver mejerirörelse, må ej från mejeriet till föda åt nötkreatur eller svin försälja eller eljest för dylikt ändamål till annan utlämna vare sig mjölk eller kärnmjölk, som icke uppvärmts till minst 80 grader Celsius.

Konungen äger att, där förhållandena sådant påkalla, förordna, att vad som i första stycket sägs, skall gälla även vassla.

§ 2.

Det vid separering av mjölken uppkommande slam, som avsätter sig å centrifugens inre väggar och delar, skall dagligen vid centrifugens rengöring avlägsnas och uppbrännas.

§ 3.

Skulle vid mejeriet stadgad uppvärmning tillfälligtvis ej kunna ske, skall vid varans utlämnande mottagaren därom skriftligen underrättas.

§ 4.

Förseelse mot enligt §§ 1 och 2 meddelade stadganden straffas, där icke för det fall, varom i § 3 förmäles, i samma paragraf föreskrivna underrättelse lämnats, i enlighet med stadgandena i 19 kap. strafflagen.

Därest någon under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse, varom ovan sägs, densamma fortsätter, skall han för varje gång stämning därå utfärdats och delgivits ådömas det straff, som är för förseelsen stadgat.

§ 5.

För förseelse, som med husbondens vetskap begås av hans hustru, barn, husfolk eller i hans arbete antagen person, ansvarare husbonden, likasom vore förseelsen begången av honom själv, dock må ej frihetsstraff härför kunna honom ådömas.

§ 6.

Förseelse, varom i denna lag sägs, åtalas av allmän åklagare.

§ 7.

Av böter, som ådömas enligt denna lag, skall åklagaren åtnjuta två tredjedelar, dock icke i något fall över 100 kronor, och återstoden tillfalla kronan.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

§ 8.

Denna lag skall tillika med erinran om påföljd av förseelse däremot genom vederbörande länsstyrelsens försorg på statsverkets bekostnad införas i länskungörelserna och i en eller flera tidningar inom orten.

§ 9.

Konungen äger att efter prövning i varje särskilt fall och i den utsträckning, som kan finnas erforderlig, medgiva undantag från i §§ 1 och 2 meddelade bestämmelser.

§ 10.

Föreskrifter om anordnande av tillsyn å efterlevnaden av denna lag och om bestridande av kostnaderna för tillsynen meddelas av Konungen.

Denna lag skall icke tillämpas inom Kopparbergs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, dock att, därest förhållandena sådant påkalla, Konungen skall äga förordna om lagens tillämpning inom ett eller flera av dessa län.

Denna lag träder i kraft sex månader efter den dag, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, utkommit från trycket i Svensk författningssamling, efter vilken dag lagen den 17 juni 1921 (nr 348) angående uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk skall upphöra att gälla.»

Obligatorisk
eller fakulta-
tiv pastörise-
ringslag.

Till en början vill jag nu till behandling upptaga själva principspörsmålet, d. v. s. huruvida pastöriseringslagen skall vara obligatorisk eller såsom hittills fakultativ, i sammanhang varmed lämpligen bör behandlas frågan om det område, inom vilket lagen i så att säga normala fall skall tillämpas.

I detta avseende anför *medicinalstyrelsen* bland annat följande.

Att mejerierna inom största delen av mellersta Sverige för närvarande icke vore underkastade några som helst pastöriseringsbestämmelser syntes med hänsyn till den i landet pågående allvarsamma mul- och klövsjuepizootien synnerligen betänkligt. Ty även om det skulle lyckas att denna gång hålla sjukdomen inom redan uppnådda gränser, syntes det ingalunda säkert, att sjukdomen vid kommande utbrott, vilka på goda grunder vore att emotse, icke komme att vinna spridning till nu skonade landsdelar.

Medicinalstyrelsen ansåge det därför vara synnerligen angeläget, att åtgärd i tid träffades till ytterligare förhindrande, såvitt möjligt därav, att, där fall av mul- och klövsjuka inträffat, sjukdomen vunne utbredning genom för kreatur avsedd mejerimjolk. Det torde med skäl kunna antagas, att, därest pastöriseringslagen varit i tillämpning inom Älvsborgs län, ifrågavarande sjukdom ej skulle fått den utbredning där, som densamma inom loppet av några få dagar erhållit och som för statsverket medfört betydande utgifter, i det att samtliga 22 nötkreatursbesättningar, vilka genom smitta från mejeri angripits av mul- och klövsjuka, jämte å gårdarna befintliga svin, får och fjäderfä nedslaktats mot ersättning av statsmedel.

Den åtgärd, medicinalstyrelsen åsyftade, vore, att pastöriseringslagen gjordes obligatorisk för hela landet med undantag likväl för de fem nordliga länen, med avseende å vilka det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att, där förhållandena sådant påkallade, förordna om lagens tillämpning inom ett eller flera av dessa län. Lagen syntes som hittills böra gälla till kreatursföda avsedd mjolk och kärnmjolk, varemot föreskrift om pastörisering av vassla lämpligen kunde, med hänsyn till svårigheten att i allmänhet genomföra denna, göras beroende av Kungl. Maj:ts förordnande därom allt efter omständigheterna.

Likaledes torde lagen böra inrymma möjlighet för Kungl. Maj:t att efter prövning i varje särskilt fall medgiva undantag från vissa av lagens bestämmelser i den utsträckning, som kunde finnas erforderlig.

En dylik åtgärd om obligatorisk pastörisering i angiven omfattning komme att medföra, att vid mul- och klövsjueutbrott erforderliga bestämmelser om uppvärmning av mejerimjolk icke komme mejerierna oförberett upp på, och för bekämpandet av sjukdomen bleve det givetvis av den största betydelse, att, var än sjukdomen uppträdde, ifrågavarande bestämmelser på förhand vore i kraft. Att nämligen först på grund av mul- och klövsjueutbrott å en ort föreskriva merberörda uppvärmning måste anses såsom en för sent påkommen åtgärd, som kunde för såväl den enskilde djurägaren som ock för det allmänna medföra betydande förluster. Ty det finge icke förbises, att mejerier i många fall icke genast kunde efterkomma en föreskrift av ifrågavarande slag, utan måste hava tid på sig för anskaffning och uppmontering av för uppvärmningen nödiga apparater. Det vore också med hänsyn härtill, som förordnande enligt nu gällande pastöriseringslag icke trädde i kraft, förrän minst ett halvår förflutit efter det förordnandet meddelats.

Med en obligatorisk pastöriseringslag stode även att vinna en önskvärd enhetlighet vid tillvägagåendet gentemot smittosamma husdjurssjukdomars spridande genom mejerimjolk. Förhållandet vore nämligen, att bestämmel-

serna i gällande pastöriseringslag och därtill hörande, av Kungl. Maj:ti uti kungörelsen den 31 december 1921 (nr 796) utfärdade särskilda föreskrifter för tillsyn å efterlevnaden av lagens stadganden företedde avsevärda olikheter mot bestämmelserna i kungörelsen den 16 januari 1925 (nr 4). I sadant hänseende finge, fränsett den i kungörelsen för vissa fall föreskrivna uppvärmningen av mjölk m. m. till minst 90 grader Celsius, bland annat följande framhållas. Tillsynsmyndighet vore i ena fallet medicinalstyrelsen, i andra fallet lantbruksstyrelsen. Samma förseelse straffades i ena fallet med böter från och med tio till och med tvåhundra kronor, i andra fallet enligt 19 kap. 17 § strafflagen. Vad slutligen anginge kostnaderna för tillsynen å efterlevnaden av i förevarande hänseende meddelade föreskrifter vore de vid tillsyn enligt pastöriseringslagen fördelade på mejerierna och staten, under det att enahanda kostnader helt och hållet bestredes av statsverket vid tillsyn enligt kungörelsen den 16 januari 1925. I förbigående finge meddelas, att berörda kostnader vid tillsyn i enlighet med kungörelsen den 12 augusti 1915 (nr 297) under åren 1917—1924 uppgått sammanlagt till 284,089 kronor 13 öre. Det sade sig självt, att särskilt i de fall, där såväl lagen som kungörelsen den 16 januari 1925 tillämpades samtidigt i ett och samma län, såsom fallet för det dåvarande vore med avseende å Blekinge och Hallands län, osäkerhet vid tillsynen å de olika bestämmelsernas efterlevnad skulle därav bliva följden.

Slutligen tillåte sig medicinalstyrelsen framhålla en annan, om ock på sidan om förevarande fråga liggande, fördel med en obligatorisk pastöriseringslag. Även vid bekämpandet av smittsam sjukdom bland människor, såsom t. ex. nervfeber och paratyfus, vore det mången gång av vikt, att mejeri vore i stånd att nöjaktigt pastörisera mjölken, enär i annat fall mejeriet kunde tvingas att för kortare eller längre tid helt upphöra med sin verksamhet, varigenom detsamma tillfogades ekonomisk förlust.

Den 11 april 1925 har *lantbruksstyrelsen* i ärendet avgivit infordrat utlåtande och därvid jämväl överlämnat begärda yttranden från *styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet* och samtliga *hushållningssällskaps förvaltningsutskott* utom Stockholms och Jämtlands läns.

Av de sålunda hörda myndigheterna tillstyrkes medicinalstyrelsens förslag av följande: styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet samt hushållningssällskapens förvaltningsutskott i Södermanlands län, Östergötlands län, Jönköpings län, Kronobergs län, Kalmar läns södra hushållningssällskaps område, Gotlands län, Blekinge län, Kristianstads län, Malmöhus län, Hallands län, Göteborgs och Bohus län, Älvsborgs läns södra hushållningssällskaps område, Skaraborgs län, Värmlands län, Örebro län, Västmanlands län (med 9 röster mot 5) samt Västernorrlands län. Utan erinran har förslaget lämnats av hushållningssällskapens förvaltningsutskott i Kopparbergs, Västerbottens samt Norrbottens län. (I sedermera inkommet yttrande har jämväl Stockholms läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott utan erinran tillstyrkt förslaget.) Avstyrkande yttranden hava avgivits av förvaltningsutskotten i tre hushållningssällskap. Av dessa yttrar Uppsala läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott bland annat följande.

Utskottet ville framhålla, att ifrågavarande förslag otvivelaktigt vore av synnerlig stor betydelse, då införande av obligatorisk uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk säkerligen skulle verksamt bidra ej mindre till att minska nötkreaturstuberkulosens utbredning, än även till att förebygga andra smittsamma husdjurssjukdomar, såsom exempelvis mul- och klövsjuka.

Förvaltningsutskottet ställde sig emellertid tveksamt till, huruvida lagförslaget — såsom syntes vara meningen — redan innevarande år borde lagfästas. Vid bedömandet av denna fråga vore bland annat enligt förvaltningsutskottets mening av alldeles särskild betydelse att få utrett, vilka kostnader, som vid fastställelse av föreliggande förslag komme att påvåla såväl staten som enskilda. I motiveringen till förslaget lämnades ingen upplysning härom och för Uppsala läns vidkommande hade utskottet, med hänsyn till den knappt tillmätta tiden för avgivande av yttrande över detta ärende, icke varit i tillfälle införskaffa uppgifter i tillräcklig omfattning. För en dylik utredning erfordrades dessutom närmare uppgifter om kostnaderna för den direkta kontrollen och vilka föreskrifter, som skulle gälla vid provtagningen. I sistnämnda avseende ville utskottet framhålla, att om nu gällande bestämmelser för provtagningen komme att i oförändrat skick tillämpas, särskilt större mejerier skulle åsamkas betydande kostnader för diskningen av transportkärlen, och borde enligt utskottets mening, därest omförmälda lagförslag vunne stadfästelse, nu gällande föreskrifter för provtagningen ändras därhän, att prov finge tagas allenast ur kärl i mejeriet, vari enligt pastöriseringslagen sådan vara uppsamlats, dock under förutsättning att fullt betryggande åtgärder vidtagits för att till vederbörande leverantörer icke utlämna andra transportkärl än deras egna.

Ehuru kostnaderna icke här siffermässigt kunde angivas, torde dock få antagas, att mejerihanteringen, särskilt under den första tiden för lagens tillämpning, tillskyndades svårigheter och kostnader, vilka senare under nuvarande lågkonjunktur komme att verka högst betungande och möjligen kunde bliva anledning till vissa mejeriföretags nedläggande.

Utskottet ville dock betona, att utskottet ansåge frågan vara av sådan betydelse, att den vid ett gynnsammare konjunkturläge och särskilt om mul- och klövsjukan skulle ytterligare utbreda sig, änyo borde upptagas till prövning.

Som ett ytterligare skäl, som syntes utskottet tala för uppskov med införande av omförmälda lag, finge nämnas, att en verkställd undersökning givit vid handen, att av inom Uppsala län i verksamhet varande 39 mejerier endast 5 ännu icke infört fullständig (80° Celsius) pastörisering av skummjölken. Av dessa sistnämnda mejerier kunde två utan svårighet pastörisera mjölken, under det att tre vore för små att kunna bära de med pastöriseringen förenade kostnaderna. I detta sammanhang finge nämnas, att de mejerier, vilka infört pastöriseringsförfarandet, givetvis icke hade iklätt sig någon garanti för att mjölken hölle i gällande pastöriseringslag angivna fordringar, men torde pastöriseringen vid dessa mejerier dock utföras på fullt tillfredsställande sätt.

Kalmar läns norra hushållningssällsksaps förvaltningsutskott anför bland annat följande.

Enligt nu gällande pastöriseringslag av den 17 juni 1921 (nr 348) ankomme det på landsting och hushållningssällskap att, genom framställning till Kungl. Maj:t, för hushållningssällsksapsområde, där förhållandena sådant påkallade, bringa i tillämpning lagens bestämmelser om uppvärmning av mjölk, kärnmjölk och eventuellt vassla, som från mejeri utlämnades till föda åt nötkreatur eller svin, till minst 80 grader Celsius. Den möjlighet, som

härigenom förefunnnes, att på vederbörande ortskorporationers initiativ fa pastöriseringstvång infört, syntes under normala förhållanden vara tillfyllest. Och vid inträffande av mul- och klövsjuka trädde omedelbart i tillämpning förordningen av den 16 januari 1925 (nr 4), vari föreskrevs uppvärmning till minst 90 grader Celsius av mjölk n. m., som från mejeri försåldes eller eljest utlämnades. Genomförandet av sistnämnda bestämmelse, därest så skulle erfordras, kunde visserligen i mejerierna medföra svårigheter, men för dylikt fall torde den medicinalstyrelsen i författning nr 11 år 1925 medgivna rättigheten att bevilja dispens ifrån sagda bestämmelse vara avsedd att komma till användning.

Älvsborgs läns norra hushållningssällskaps förvaltningsutskott har utan motivering meddelat, att utskottet med 7 röster mot 4 beslutat avstyrka ifrågavarande lagförslag.

Slutligen har Gävleborgs läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott föreslagit, att de i lagförslaget upptagna undantagsbestämmelser, som vore avsedda att gälla för Kopparbergs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbotens och Norrbottens län, måtte bliva gällande även inom Gävleborgs län. Säsom motivering till detta förslag anför förvaltningsutskottet bland annat följande.

Hittills gällande lagstiftning angående uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk hade förvaltningsutskottet icke ansett erforderlig inom Gävleborgs län, då vid länets mejerier, undantagandes herrgårds- eller gårdsmejerier, som bearbetade mjölk från uteslutande respektive gårdar tillhörande besättningar och endast bedreve mjölkförsäljning till hushållsförbrukning, funnes, med några få undantag, anordningar för fullständig pastörisering av mjölken.

Vid den närmare undersökning av ifrågavarande förhållanden inom länet, som förvaltningsutskottet i anledning av lantbrukstyrelsens remiss i detta ärende låtit verkställa, hade det befunnits, att av länets andelsmejerier och med dem likvärdiga mejeriföretag, sammanlagt 26 stycken mejerianläggningar, 22 stycken vore försedda med anordningar för erforderlig pastörisering av mjölken och verkställde för närvarande även pastörisering av all mjölk, som återsändes till leverantörerna eller för övrigt avyttrades för utfodringsändamål, medan 4 saknade sådana anordningar. Bland de sistnämnda mejerierna vore allenast ett med en mjölkomsättning per dag av 800 à 1,000 kilogram, som till leverantörerna återlämnade några avsevärda kvantiteter skummjolk, och detta mejeri vore beläget nära två mil från järnväg, i en trakt, fullständigt avskild från närmast angränsande jordbruksbygder; de övriga tre mejerierna försålde eller återlämnade till leverantörerna ytterst obetydliga kvantiteter skummjolk, tidvis under året ingenting alls.

För egen del anför *lantbruksstyrelsen* beträffande principfrågan följande.

Ehuru lantbruksstyrelsen principiellt hyste den uppfattningen, att åtgärder från det allmännas sida av det slag, varom nu vore fråga, i regel borde vidtagas endast i fullt samförstånd med dem, som närmast berördes av verkningarna utav ifrågavarande åtgärder, och att nu gällande fakultativa bestämmelser förty vore att föredraga, ansåge styrelsen sig likväl, med hänsyn särskilt till den alltjämt hotande faran för spridning av smittsam mul- och klövsjuka, böra tillstyrka föreliggande förslag till pastöriseringslag. Lant-

bruksstyrelsen hade så mycket mindre skäl vidhålla sina betänkligheter mot den föreslagna lagens obligatoriska karaktär, som hushållningssällskapens förvaltningsutskott med endast få undantag i princip tillstyrkt lagförslaget.

Gävleborgs läns hushållningssällskaps förvaltningsutskotts ovanberörda framställning funne lantbruksstyrelsen i viss mån befogad och tillstyrkte, att lagens tillämplighetsbestämmelser ändrades i överensstämmelse därmed.

På given anledning har *medicinalstyrelsen* i skrivelse den 21 april 1925 yttrat sig över de inkomna remissutlåtandena, och anför styrelsen i här förevarande avseende bland annat följande.

Vad hushållningssällskapet i Uppsala län anfört syntes medicinalstyrelsen rätt egendomligt, helst sällskapet själv meddelade, att av detta läns 39 mejerier 34 redan infört pastörisering samt att av återstående 5 tvenne kunde införa pastörisering, under det att tre vore för små för att kunna bära pastöriseringskostnaderna. Dessa sistnämnda hade emellertid enligt förslaget möjlighet att hos Kungl. Maj:t hemställa om dispens från pastöriseringstvånget. Kalmar läns norra hushållningssällskap syntes hava alldeles förbisett, att lagförslaget i fråga tillkommit dels för att bringa mera enhetlighet i de nu gällande pastöriseringsbestämmelserna av olika slag, dels ock för att pastöriseringstvång redan skulle vara i de olika län, lagförslaget avsåge, infört, därest mul- och klövsjuka uppträdde inom länet, vilket naturligtvis med avseende på sjukdomens bekämpande vore av den allra största betydelse. Majoriteten inom Älvsborgs läns norra hushållningssällskap hade utan motivering avstyrkt förslaget. Avstyrkandet syntes styrelsen så mycket egendomligare som svårartade utbrott under året förekommit inom länet just på grund av genom mejeri överförd smitta. Vad Gävleborgs läns hushållningssällskaps avstyrkande utlåtande anginge, så syntes det förhållandet, att flertalet mejerier inom länet redan vore försedda med anordningar för pastörisering tala för, att lagen i fråga tillämpades även inom detta sällskaps verksamhetsområde, och detta så mycket mera som tuberkulos bland nötkreatur där hade en ganska avsevärd spridning.

Departements-
chefen.

Givetvis har frågan om lagstiftningsåtgärder till förekommande av smittsamma kreaturssjukdomars spridning genom mjölk, som utlämnas från mejerier, kommit i ett helt annat läge i och med mul- och klövsjukans tilltagande härjningar i vårt land. 1921 års pastöriseringslag tog främst sikte på tuberkelmittan, vilket ej minst framgår därav, att efter tillkomsten av denna lag för Malmöhus och Kristianstads län bestämmelser om obligatorisk uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk m. m. fortfarande kvarstodo och ännu kvarstå, varjämte på samma gång som mul- och klövsjukan spritt sig utöver Skånes gränser särskilda pastöriseringsbestämmelser måst meddelas för de hotade delarna av landet. Olägenheterna av detta tillstånd ligga i öppen dag. Det har sålunda ej kunnat hindras, att såväl 1921 års lag som ock särskilda på grund av mul- och klövsjukan meddelade bestämmelser kommit att på en och samma gång gälla inom ett och samma område, varav följt icke blott dubbelt kontrollarbete och dubbla kostnader utan även oreda och förvirring. Men den främsta svagheten med hittills tillämpade tillvägagångssätt ifråga om pastöriseringen av till kreatursföda avsedd mjölk ligger dock däri, att för

de områden, där pastöriseringstvång inträder först sedan mul- och klövsjuke-smittan spritt sig dit, stora skador redan kunna hava åstadkommit, innan pastöriseringslagen hunnit verka, något varom den pågående epizootien nog-samt burit vittne. Det måste därför betraktas som en stor fördel, om enhetliga bestämmelser i detta avseende kunna åstadkommas och om dessa därtill givas tillämpning inom så stor del av landet, att verkningarna bliva i görligaste mån förebyggande beträffande mul- och klövsjuka.

Den genom medicinalstyrelsens här förevarande förslag väckta tanken att åstadkomma en för södra och mellersta delarna av landet obligatorisk pastöriseringslag har, såsom framgår av vad ovan anförts, vunnit anslutning av det stora flertalet av hushållningssällskapens förvaltningsutskott. De skäl för avstyrkande, som förebragts av tre förvaltningsutskott, synas mig icke bärande. Uppsala läns hushållningssällskaps förvaltningsutskotts anmärkning om bristen i utredningen ifråga om förslaget ekonomiska konsekvenser torde likväl kräva en närmare belysning. Vad i detta avseende först angår mejeriernas svårigheter vid en övergång till obligatorisk pastörisering, har den i ärendet förebragta utredningen givit vid handen, att dessa svårigheter i allmänhet icke äro av mera betydande art, varjämte det är avsett att i lagen införa bestämmelse om möjlighet för Kungl. Maj:t att medgiva dispens från lagens tillämpning, där så visar sig erforderligt. Den på mejerierna eventuellt ankommande kostnaden för kontrollen är därjämte föga betungande. Vad därefter statens utgifter för kontrollen beträffar, utgår jag från, att det under nionde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget för kontroll av uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk m. m., sedan nu gällande pastöriseringslag upphört att gälla, utan vidare får tagas i anspråk för täckandet av kontrollkostnaderna på grund av den nya lagen. Jag förutsätter härvid, att kontrollen å denna kommer att anordnas i huvudsaklig överensstämmelse med kontrollen å 1921 års lag. Utöver kostnaden för kontrollen i de områden, där pastöriseringslagen redan tillämpas, vilken kostnad för nästa budgetår beräknats till cirka 8,000 kronor, skulle, enligt vad jag inhämtat, den nya lagen draga en årlig kontrollkostnad av omkring 14,000 kronor. Då lagen emellertid är avsedd att träda i kraft först den 1 januari 1926, skulle den ökade kostnaden för budgetåret 1925—1926 bliva allenast 7,000 kronor. De sammanlagda utgifterna för nyssnämnda budgetår skulle alltså uppgå till ungefär 15,000 kronor. Innevarande riksdag har fastställt ovannämnda förslagsanslag till 12,000 kronor, varför anslaget skulle behöva överskridas med allenast 3,000 kronor.

Ifråga om det av medicinalstyrelsen ifrågasatta tillämpningsområdet för lagen har hushållningssällskapet i Gävleborgs län förvaltningsutskott föreslagit den ändring, att nämnda län skulle undantagas från lagens tillämpning, i vilket förslag lantbruksstyrelsen instämt. Med hänsyn till vad medicinalstyrelsen i detta avseende anført, synes mig likväl icke skäl föreligga för ett dylikt undantag.

På grund av vad jag sålunda anført, vill jag förorda, att nu gällande

bestämmelser i ämnet ersättas med en ny lag om uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk m. m. att obligatoriskt gälla inom av medicinalstyrelsen föreslagna delar av landet, och har jag låtit inom jordbruksdepartementet överarbeta det av medicinalstyrelsen framlagda förslaget till dylik lag.

I fråga om de särskilda bestämmelserna i det sålunda överarbetade förslaget får jag anföra följande.

§ 1.

Specialmotivering.

Beträffande denna paragraf anför *medicinalstyrelsen* i motiveringen till förut återgivna lagförslag bland annat följande.

Förordnandet enligt § 1 i kungörelsen den 16 januari 1925 om uppvärmning av mjölk m. m. till minst 90 grader Celsius hade medicinalstyrelsen icke ansett böra inflyta i en pastöriseringslag. Frånsett att efterlevnaden av en dylik föreskrift endast undantagsvis vore möjlig att kontrollera, hade erfarenheten redan lärt, att föreskriften i de flesta fall stötte på svårigheter vid genomförandet. Sålunda hade medicinalstyrelsen nödgats bevilja dispens från bestämmelse om uppvärmning av mjölken till 90 grader Celsius för ett mycket stort antal mejerier. Bestämmelsen i fråga torde få uppfattas som en av nu pågående hotfulla mul- och klövsjukeepizooti betingad, brådskande nödfallsåtgärd.

Emellertid inställde sig i varje fall den frågan, huruvida pastöriseringslagens föreskrift om uppvärmning av mejerimjölk till minst 80 grader Celsius vore tillfyllest till förebyggande av mul- och klövsjukans spridande. I sådant hänseende finge följande framhållas. Enligt gängse bestämmelser i Tyskland vore berörda uppvärmning fastställd till 85 grader Celsius, och i Danmark hade tills på senare tid 80 grader ansetts tillfyllest och syntes, av veterinärfysikus, professor Jensens i Köpenhamn, uti medicinalstyrelsens framställning till Kungl. Maj:t den 10 januari 1925 meddelade åsikt att döma, sistberörda gradtal vara tillräckligt under vanliga förhållanden. En god inblick i frågan syntes erfarenheten uti ifrågavarande hänseende från nu rådande mul- och klövsjukeepizooti i vårt land lämna. Så hade i Hallands län, där pastöriseringslagen var i tillämpning vid första mul- och klövsjukeutbrottet i detta län, smittan i allmänhet begränsats till högst 2 gårdar inom varje smittad socken och stad, på sätt av följande tablå framginge, därvid endast de gårdar upptagits, som smittats under tiden till och med den 19 januari, efter vilken dag bestämmelserna i kungörelsen den 16 januari 1925 (nr 4) trädde i kraft.

Socken	Antal smittade gårdar	Socken	Antal smittade gårdar
Vallda	1	Enslöv	1
Hanhals	2	Morup	1
Skummeslöv	1	Revinge	1
Vinberg	1	Eldsberga	1
Tönnersjö	2	Spannarp	4
Sibbarp	1	Rolfstorp	1
Bredared	1	Ränneslöv	1
Veinge	1	Ljungby	1
Halmstad	2	Eftra	1
Asige	1	Laholm	1

Inom Spannarpes socken hade emellertid de närmaste dagarna efter den 19 januari ytterligare 4 fall inträffat, vilka uttrönts bero på, att smittan spritts genom otillräckligt pastöriserad mejerimjolk. Några liknande fall av smittspridning, förmedlad av mejeri, hade förekommit i Skåne. I ett av dessa hade ej mindre än 80 kreatursbesättningar blivit nedsmittade, ett bevis på den utomordentliga fara för mul- och klövsjukas spridande, mejerimjolk kunde medföra. Dyliga undantagsfall kunde emellertid, huru än kontrollen vid mejerierna ordnades, näppeligen helt och hållet förekommas.

Erfarenheten från i vårt land nu pågående och tidigare förekomna mul- och klövsjukeepizootier gäve tydligt vid handen, att uppvärmning av mjolk m. m. till minst 80 grader Celsius vore ett verksamt medel till förebyggande av mul- och klövsjukans spridande genom mejerier, och detta så mycket hellre som sagda gradtal icke torde kunna med säkerhet vidmakthållas under hela den tid, pastöriseringen i mejeriet påginge, med mindre uppvärmning skedde till omkring 85 grader. Att en bristande uppvärmning av mjölken till 80 grader Celsius, såsom ovan framhållits, understundom förekomme och att spridning av smitta härigenom då och då ägde rum, jävade icke detta påstående. Uppenbart torde i varje fall vara, att faran för smittas spridande bleve så mycket större inom landsdelar, där pastöriseringsbestämmelser icke vore på förhand tillämpade.

I de med lantbruksstyrelsens ovanberörda utlatande överlämnade yttrandena anföres rörande förevarande paragraf bland annat följande.

Styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet. I en lag av denna allmänna natur borde tagas all den hänsyn till de nya arbetsmetoder på mejeriområdet, som betingade nya framsteg inom detta. Inom ett ganska avsevärt antal mejerier hade under de senare åren den momentana pastöriseringen av mjölken till minst 80 grader blivit ersatt med s. k. långtidspastörisering, som bestode däri, att mjölken upphettades till 63 grader under en tid av minst 20 minuter. Denna pastöriseringsmetod hade sina fördelar däri, att den hade en betydligt skonsammare inverkan på mjölkens smak och allmänna beskaffenhet än den hittills vanliga pastöriseringsmetoden. Långtidspastöriserad mjolk verkade också gynnsammare i dietiskt hänseende än mjolk, som upphettats till 80 grader. Långtidspastöriseringen hade av denna anledning blivit använd framför allt vid pastörisering av mjolk, som skulle användas till direkt människoföda, men man hade all anledning antaga, att detta pastöriseringssätt framdeles alltmera komme att användas även vid mejeriernas smör- och ostberedning.

Enligt vid centralanstaltens bakteriologiska avdelning utförda försök (centralanstaltens meddelande nr 118) dödades i mjölken eventuellt förekommande tuberkelbaciller med säkerhet genom långtidspastöriseringen. Då tyfus- och paratyfusbakterierna vore ännu mindre motståndskraftiga mot upphettning än tuberkelbacillerna, vore det utan vidare klart, att ifrågavarande pastöriseringsmetod även gent emot dessa senare sjukdomsbakterier vore fullt effektiv. Vad slutligen mul- och klövsjukevirus beträffade, så framhölle professor Bang i Köpenhamn, att »Mund- og Kløvesygebakterien hører paa ingen Maade til de sejglivede Bakterier» (Mælkeritidende 1925, sid. 42). Detsamma framhöles av United States Department of Agriculture i »Farmers Bulletin» nr 666, i vilket det sägs: »Milk pasteurized at a temperature of 60 grader Celcius for 20 minutes is safe as far as infection by foot- and mouth disease is concerned.»

Östergötlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott. Beträffande bestämmelsen i § 1 att Konungen skulle äga, där förhållandena sådant

påkallade, förordna om pastörisering även av vassla, ville utskottet med hänsyn till de stora svårigheter, som vore förknippade med dylik pastörisering, betona önskvärdheten av, att detta förordnande endast uti trängande nödfall måtte ske.

Gotlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott. På senare tider hade vid åtskilliga mejerier i landet i stället för mjölkens uppvärmning till 80 grader och därutöver införts s. k. långtidspastörisering eller mjölkens uppvärmning under minst 20 minuter till minst 64 grader Celsius.

Mjölkens behandling på sistnämnda sätt lämnade, som känt vore, de olika näringsämnen i mjölken oskadade, på samma gång som pastöriseringens bakteriedödande verkan vore fullt effektiv. Då mjölken vore det vitaminrikaste födoämnet, syntes skäligt att befrämja långtidspastöriseringen. Ett antagande av lagförslaget i oförändrad form skulle dessutom välla de mejerier, som övergått till långtidspastörisering, stora olägenheter.

Hallands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott. Emot den föreslagna lagtexten till förslagets § 1 ville utskottet erinra, att orden: »till föda åt nötkreatur eller svin» torde böra utbytas mot orden »till kreatursföda», detta enär särskilt skummjolk numera inom lantbruket komme till avsevärd användning för jämväl föl, lamm, getter och fjäderfän.

Skaraborgs läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott. Enligt föreliggande förslag skulle som hittills lagen obligatoriskt icke gälla vassla. Medicinalstyrelsen motiverade detta med att det i allmänhet vore svårt att genomföra pastörisering av vassla. Utan att vilja bestrida riktigheten härav ansåge dock förvaltningsutskottet, att steget borde tagas fullt ut och att lagen sålunda ovillkorligt borde gälla även vassla; i annat fall vore att befara, att lagen, särskilt i län med mera omfattande osttillverkning, icke bleve effektiv. Enligt förslaget ägde visserligen Kungl. Maj:t att, där förhållandena sådant påkallade, förordna om pastörisering jämväl av vassla. Det syntes emellertid utskottet lämpligare och mera ägnat att skapa största möjliga garantier för att det med lagen avsedda syftemålet skulle vinnas, om lagen gäves sådant innehåll, att den ovillkorligt komme att gälla även vassla, och att i stället medgivande av undantag från därutinnan meddelad bestämmelse gjordes beroende av Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall.

Örebro läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott. Den angivna uppvärmningsgraden för mjölk och kärnmjolk till minst + 80 grader måste enligt förvaltningsutskottets mening sättas till »+ 85 grader», om man skulle nå det med lagen avsedda syftemålet. Detta betingades ej mindre därav, att först detta gradtal *allmänligen* beprövats betryggande än även därav, att inom mejerierna i de allra flesta fall pastöriseringen *icke* utfördes av en person, som under förrättningen kunde ägna densamma oavlätlig uppmärksamhet på grund av samtidig annan verksamhet såsom exempelvis tillsyn av ångmaskin och panna. Medicinalstyrelsens motivering för gradtalets begränsning till minst + 80 grader kunde förvaltningsutskottet icke godtaga. Från länet föreliggande mycket nedslående erfarenheter beträffande från mejeri återtagen pastöriserad mjölk hade orsakat, att vissa egendomar med länets äldste besättningar icke vågade begagna sig av från vederbörande mejeri återsänd pastöriserad mjölk, varför endast grädde avyttrades. Det kunde vidare ifrågasättas, huruvida ej i själva lagen borde inrymmas tillägg till § 1, angivande obligatorisk uppvärmning av jämväl vassla vid fall inom länet ifråga av kreatursfarsot såsom mul- och klövsjuka.

För egen del anför *lantbruksstyrelsen* beträffande förevarande paragraf.

Enligt § 1 i förslaget skulle lagen gälla den, som dreve mejerirörelse. Emellertid torde mjölk för utfodringsändamål icke sällan regelbundet försälgas även i fall, där rörelsen icke kunde betecknas såsom mejerirörelse i egentlig mening. Även i dylikt fall torde mjölken böra undergå pastörisering. Det kunde därför ifrågasättas, huruvida stadgandet icke borde utsträckas att gälla även den, som idkade mjölkförsäljningsrörelse. Vidare avsåge lagen endast sådan mjölk eller kärnmjölk, som avsåges till föda åt nötkreatur och svin. Hallands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott hade erinrat därom, att särskilt skummjölk numera inom lantbruket komme till avsevärd användning jämväl för utfodring av andra husdjur såsom föl, lamm, getter och fjäderfän, och tillika föreslagit, att lagen måtte utsträckas att avse även mjölk, som komme till användning för dylika ändamål. I överensstämmelse härmed föresloge utskottet, att i § 1 i förslaget orden »till föda åt nötkreatur och svin» skulle utbytas mot orden »till kreatursföda». Lantbruksstyrelsen funne syftet med ifrågavarande ändring, icke minst ur kontrollsynpunkt, befogat, men ansåge, att uttrycket kreatursföda här, liksom i rubriken till lagen, borde utbytas mot uttrycket djurföda. På visst håll hade gjorts gällande, att med nuvarande lydelse av § 1 i pastöriseringslagen ansvar för underlåtenhet att följa lagens bestämmelser icke inträdde förrän i det ögonblick, då försäljningen eller utlämnandet ägde rum. Då emellertid en dylik uppfattning, vilken icke syntes sakna fog, givetvis kunde, därest den vunne allmänna utbredning, framkalla kringgående av lagens bestämmelser och överhuvud taget vore ägnad att i hög grad försvåra kontrollen å dessas efterlevnad, torde ett förtydligande även på denna punkt vara påkallat. Beträffande mjölkens uppvärmningsgrad hade styrelsen för centralanstalten för jordbruksförsök anfört, att under senare tid inom ett ganska stort antal mejerier metoden med momentan uppvärmning av mjölken till minst 80 grader Celsius blivit ersatt med s. k. långtidspastörisering, som bestode däri, att mjölken under en tid av minst 20 minuter hölles uppvärmd till 63 grader Celsius. Då denna pastöriseringsmetod ur bakteriedödande synpunkt vore lika effektiv som den hittills vanliga metoden och ur andra synpunkter i vissa fall måhända att föredraga, föresloge nämnda styrelse, att lagen måtte omformuleras därhän, att Kungl. Majt medgäves rätt att befria mejeri, som under fullt betryggande kontroll tillämpade s. k. långtidspastörisering, från skyldighet att uppvärma till kreatursföda avsedd mjölk till minst 80 grader Celsius. Lantbruksstyrelsen hade intet att erinra häremot. I avslutning till vad sålunda framhållits, ville lantbruksstyrelsen förslagsvis ifrågasätta följande formulering av § 1 i föreliggande lagförslag:

»Den, som driver mejerirörelse eller eljest idkar handel med mjölk, vare skyldig att till minst 80 grader Celsius uppvärma all till djurföda avsedd mjölk eller kärnmjölk.

Konungen äger ej mindre att, där s. k. långtidspastörisering användes, efter prövning i varje särskilt fall, medgiva uppvärmning till lägre gradtal än 80 grader Celsius, än även att, där förhållandena sådant påkalla, förordna, att vad som i första stycket sägs, skall gälla även vassla.»

I sin ovannämnda skrivelse den 21 april 1925 anför *medicinalstyrelsen* beträffande förevarande paragraf.

Beträffande den föreslagna formuleringen av § 1 håller styrelsen före, att ordet »djurföda» bör utbytas mot »kreatursföda», vilket senare ord i regel använts i förutvarande lag och kungörelser.

Departements-
chefen.

Medicinalstyrelsen har i sitt förslag givit förevarande paragraf en avfattning, som ansluter sig till motsvarande bestämmelse i nu gällande pastöriseringslag. För min del anser jag heller icke tillräckliga skäl vara förebrogta för annan ändring härutinnan, än att orden »till föda åt nötkreatur eller svin» böra utbytas mot »kreatursföda». . . Vad särskilt den s. k. långtidspastöriseringen angår, har jag icke något att i sak erinra mot lantbruksstyrelsens förslag. Då emellertid, såsom jag i det följande kommer att närmare beröra, Kungl. Maj:t torde böra erhålla en allmän befogenhet att dispensera från bestämmelserna i § 1, synes någon särskild bestämmelse om rätt för Kungl. Maj:t att befria mejeri, som tillämpar långtidspastörisering, från skyldighet att uppvärma här avsedd mjölk till minst 80 grader Celsius ej behöva upptagas i förevarande paragraf.

§ 2.

Denna paragraf i medicinalstyrelsens lagförslag är hämtad från kungörelsen den 16 januari 1925.

Beträffande denna paragraf föreslår *Skaraborgs läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott* på grund av att det i denna paragraf omnämnda slammet innehölle så gott som ren äggvita och ur utfodringssynpunkt vore högst värdefullt, att paragrafen i detta avseende måtte erhålla följande formulering: »— — — uppbrännes eller kokas under minst 30 minuter». Därjämte anser *Örebro läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott*, att till denna paragraf borde fogas en bestämmelse, att samtliga transportkärl förutom invändig fullständig ångning jämväl skulle utvändigt noggrant spolas med kokhett vatten.

Departements-
chefen.

Då de ändringar, som ovan omnämnts, skulle försvåra kontrollen över lagens efterlevnad utan att medföra någon större fördel, kan jag icke förorda desamma. Av redaktionella skäl har jag emellertid ansett vissa jämkningar böra ske i medicinalstyrelsens förslag i denna del.

§ 3.

Jämväl denna paragraf i medicinalstyrelsens förslag har undergått någon jämkning i redaktionellt avseende.

§ 4.

Beträffande förevarande paragraf anför *medicinalstyrelsen* i motiveringen till lagförslaget.

I fråga om straffpåföljd vid förseelse mot lagen (§ 4) syntes det medicinalstyrelsen erforderligt att, då lagens ändamål numera skulle bli att förebygga ej endast tuberkulosens utan smittsamma husdjursjukdomars i allmänhet spridning genom mejerierna, kungörelsens ansvarsbestämmelser trädde i stället för nu gällande pastöriseringslags.

Vidare anför *Södermanlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott*.

Straffbestämmelserna hade ändrats så, att allmänna strafflagens kap. 19 § 17 skulle tillämpas i stället för enbart bötesstraff enligt 1921 års lag. Även frihetsstraff t. o. m. straffarbete skulle således kunna ådömas, och ställde utskottet sig mycket tveksamt, om detta kunde vara riktigt vid sådan förseelse, som här vore i fråga, i synnerhet som det kunde vara svårt att avgöra, på vilken ansvaret vilade vid brott mot lagen. Att märka vore, att fängelse eller straffarbete i regel skulle ådömas, om smitta spredes genom veterligen försummad pastörisering; endast i lindrigare fall finge till böter dömas. Om straffsatsen i 1921 års lag med böter intill 200 kronor ansåges för lindrig, kunde ju böterna höjas.

Lantbruksstyrelsen har biträtt medicinalstyrelsens förslag.

Med avseende å straffbestämmelserna synes mig riktigast att bibehålla den i nu gällande pastöriseringslag upptagna straffskalan. I de fall, då förseelse enligt bestämmelse i 19 kap. strafflagen är belagd med strängare straff, bör givetvis sistnämnda lag tillämpas. I överensstämmelse härmed har avfattningen av förevarande paragraf i föreliggande förslag ändrats.

*Departements-
chefen.*

§§ 5 och 6.

Bortsett från en av den föreslagna avfattningen av § 4 föranledd ändring i § 5, överensstämman dessa paragrafer med motsvarande paragrafer i medicinalstyrelsens förslag.

§ 7.

Anledning synes mig ej föreligga att, såsom medicinalstyrelsen föreslagit, tillerkänna åklagaren andel i ådömda böter.

Då det uti § 8 i medicinalstyrelsens förslag föreskrivna kungörandet av lagen synes obehövt, har jag ansett stadgandet därom böra utgå.

§ 8.

Beträffande denna paragraf, som motsvarar § 9 i medicinalstyrelsens förslag, har *Södermanlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott* föreslagit, att något undantag från tillämpningen av § 2 icke borde få göras. *Lantbruksstyrelsen* och *medicinalstyrelsen* hava biträtt detta förslag.

Även jag tillstyrker, att förevarande paragraf formuleras så, att undantag från § 2 icke må medgivas.

*Departements-
chefen.*

§ 9.

Medicinalstyrelsens förslag rörande den mot denna paragraf svarande bestämmelsen har icke givit anledning till erinran.

§ 10.

Föreskriften beträffande lagens tillämpningsområde har jag ansett böra upptagas under denna paragraf. I redaktionellt avseende har densamma underkastats viss jämkning.

Vad angår tidpunkten för lagens ikraftträdande, torde denna lämpligen böra bestämmas till den 1 januari 1926. Genom den nya lagen torde böra upphävas, förutom nu gällande pastöriseringslag, även förenämnda kungörelse den 16 januari 1925 (nr 4) angående förbud mot utlämning i vissa fall från mejeri av mjölk m. m., som icke uppvärmts till viss temperatur.

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst förenämnda inom jordbruksdepartementet utarbetade lagförslag, vilket finnes som bilaga fogat vid detta protokoll, anför han vidare:

På grund av vad jag sålunda anfört och då ärendet, utan hinder därav att den för propositioners avlämnande till riksdagen i allmänhet stadgade tid gått till ända, lärer kunna jämlikt § 54 riksdagsordningen föreläggas årets riksdag, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk m. m.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Allan Tigerschiöld.

Bilaga.

Förslag

till

lag angående uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk m. m.

Häri genom förordnas som följer:

§ 1.

Den, som driver mejerirörelse, må ej från mejeriet till kreatursföda försälja eller eljest för dylikt ändamål till annan utlämna mjölk eller kärnmjölk, som icke uppvärmts till minst 80 grader Celsius.

Konungen äger att, där förhållandena sådant påkalla, förordna, att vad i första stycket sägs skall gälla även vassla.

§ 2.

Den, som driver rörelse, varom i § 1 sägs, vare pliktig tillse, att vid separering av mjölken uppkommande slam, som avsätter sig å centrifugens inre väggar och delar, dagligen vid centrifugens rengöring avlägsnas och brännes.

§ 3.

Har i fall, som i § 1 avses, stadgad uppvärmning tillfälligtvis ej kunnat ske, skall vid varans utlämnande mottagaren därom skriftligen underrättas.

§ 4.

Bryter någon mot vad i § 1 första stycket eller § 2 stadgas eller mot enligt § 1 andra stycket meddelat förordnande, straffes, där icke för det fall, varom i § 3 förmäles, i samma paragraf föreskriven underrättelse lämnats, med böter från och med tio till och med tvåhundra kronor.

Därest någon under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse, varom ovan sägs, densamma fortsätter, skall han för varje gång stämning därå utfärdats och delgivits dömas till de böter, som äro stadgade för sådan förseelse.

Ej må straff enligt denna lag tillämpas, där förseelsen enligt allmänna strafflagen bör beläggas med strängare straff.

§ 5.

För förseelse, som med husbondes vetskap begås av hans hustru, barn, husfolk eller i hans arbete antagen person, ansvarare husbonden, likasom vore förseelsen begången av honom själv.

§ 6.

Förseelse, varom i denna lag sägs, åtalas av allmän åklagare.

§ 7.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmänna strafflagen.

§ 8.

Konungen äger att efter prövning i varje särskilt fall och i den utsträckning, som kan finnas erforderligt, medgiva undantag från stadgandet i § 1 första stycket.

§ 9.

Föreskrifter om anordnande av tillsyn å efterlevnaden av denna lag och om bestridande av kostnaderna för tillsynen meddelas av Konungen.

§ 10.

Denna lag skall icke tillämpas inom Kopparbergs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, med mindre Konungen på grund av särskilda förhållanden förordnar om lagens tillämpning inom ett eller flera av dessa län.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926, från och med vilken dag lagen den 17 juni 1921 (nr 348) angående uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk m. m. ävensom kungörelsen den 16 januari 1925 (nr 4) angående förbud mot utlämning i vissa fall från mejeri av mjölk m. m., som icke uppvärmts till viss temperatur, skola upphöra att gälla.
